

Kirjallinen kysymys KK 10/2015 vp

Hanna Halmeenpää vihr ym.

Kirjallinen kysymys Hanhikiven pakkolunastettujen maa- ja vesi-alueiden omistuksesta ja sen merkityksestä maan kokonaisturvallisuudelle

Eduskunnan puhemiehelle

Valtioneuvosto teki 11.12.2014 päätöksen myöntää Fennovoima Oy:lle lunastuslupa ja ennakkohaltuunottolupa omaisuuden lunastamiseksi Hanhikiven ydinvoimalaitoshanketta varten Raahan kaupungissa ja Pyhäjoen kunnassa sijaitsevien kiinteistöjen alueilla. Pakkolunastuslupa koskee yhteensä 108,6:ta hehtaaria ja neljää tilaa, joista suurimman, 107 hehtaaria, omistaa Parhalahden jakokunta. Jakokunnan osakkaina on yli 200 paikallista maanomistajaa.

Valtioneuvosto päätti lunastusluvan yhteydessä myöntää alueiden ennakkohaltuunottoluvan Fennovoima Oy:lle, joka on kiirehtinyt ennakkohaltuunottoa ja yksityisten ihmisten kiinteistöjen tyhjentämistä. Ensimmäisessä lunastuskokouksessa 25.3.2015 ennakkohaltuunoton määrättiin alkavan välittömästi eli kyseisenä pakkolunastustoimituksen aloituspäivänä. Fennovoima Oy:n vaatimuksesta kiinteistöt määrättiin luovutettaviksi 31.5.2015 mennessä. Lunastuslupaa ja ennakkohaltuunottoa on perusteltu kiireellä, ja kiireellisyyden on todettu johtuvan valtakunnan energiatalouden tarpeista (Valtioneuvoston päätös 11.12.2014 ja lunastuskokouksen pöytäkirja 25.3.2015).

Fennovoima Oy:n suunnitteleman hankkeen mukaisen ydinvoimalaitoksen on tarkoitus tuottaa sähköä vuonna 2024. Eduskunnan 5.12.2014 hyväksymään Fennovoima Oy:n periaatelupaansa sisällytetyn ehdon mukaan yhtiön omistuksesta vähintään 60 % on oltava kotimaista tai EU- tai ETA-alueelta tulevaa rakentamislupahakemuksen jättämiseen eli 30.6.2015 mennessä. Rakentamislupahakemusta varten tarvitaan myös Säteilyturvakeskuksen turvallisuusarvio. Fennovoima Oy ei toistaiseksi ole jättänyt rakentamislupahakemusta valtioneuvostolle eikä myöskään ilmoittanut periaatelupaansa sisältyvien ehtojen täyttymisestä. Sekä Fennovoima Oy että työ- ja elinkeinoministeriö ovat arvioineet rakentamislupahakemuksen käsittelyn kestävän pari vuotta.

Fennovoima Oy on solminut laitostoimitussopimuksen venäläisen valtionkorporaation Rosatomin tytäryhtiön Rusatom Overseasin kanssa sekä valinnut hankkeensa pääurakoitsijaksi venäläisen Titan 2:n. Pääurakoitsija vastaa muun muassa työmaan valmistelevista töistä, maa- ja vesirakentamisesta, reaktori- ja turbiinisaarekkeen rakentamisesta, materiaaleista, komponenteista sekä automaatio- ja asennustöistä. Titan 2:n lisäksi Pyhäjoen ydinvoimahankkeessa on valittu kolme muuta päähankkijaa, Gidropress, Atomenergomash ja Atomproekt. Nämä kolme ovat Rosatomin tytäryhtiöitä.

Kirjallinen kysymys KK 10/2015 vp

Rosatom omistaa 34 % Fennovoima Oy:stä. Fennovoima Oy on ilmoittanut luovuttavansa Hanhikiven laitosalueen laitostoimittajalle, toisin sanoen Rosatomille, 1.7.2015, kun yksityiset ihmiset ovat tyhjentäneet pakkolunastetut kiinteistönsä ja alue on aidattu. Kuten tunnettua, Rosatom on suoraan Venäjän hallituksen alainen entinen atomienergiaministeriö, jonka rahoitus tulee Venäjän valtionrahastoista ja jonka johdon valitsee Venäjän presidentti. Rosatomin alaisuudessa toimii myös mm. Venäjän koko ydinaseteollisuus.

Fennovoima Oy on kertonut vastaavansa rakentamisen valvonnasta, työmaan kulunvalvonnasta sekä työturvallisuudesta laitospaikalla sekä hoitavansa itse erilaiset tuki- ja apu-urakat, jotka tehdään laitosalueen ulkopuolella.

Hallitusneuvottelujen 13.5.2015 julkistetussa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa linjauksessa todetaan seuraavaa: "Hallitus esittää säädösperustaa ulkomaan tiedustelulle ja tietoliikennetiedustelulle sekä tarkentaa kokonaisturvallisuuden kannalta merkittävien maa-alueiden ja kiinteistöjen hankintaan sekä kaksoiskansalaisuuteen liittyvää lainsäädäntöä." Maa-alueiden ja kiinteistöjen hankinnan osalta tällä ilmeisesti viitataan lakikokonaisuuteen, jolla annettaisiin valtiolle etuostotai pakkolunastusoikeus turvallisuuden kannalta kriittisiin maa-alueisiin ja kiinteistöihin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Ovatko ydinvoimalaitosten, myös tuleviksi suunniteltujen ydinvoimalaitosten, alueet maan kokonaisturvallisuuden kannalta kriittisiä maa- ja vesialueita,

onko myös Pyhäjoen kunnan ja Raahen kaupungin alueella sijaitseva Hanhikivenniemi Fennovoima Oy:n ydinvoimalahankkeen suunniteltuna sijoituspaikkana maan kokonaisturvallisuuden kannalta kriittinen maa- ja vesialue,

miten hallitus tulee lainsäädännöllisesti varmistamaan, ettei suunnitellun Fennovoima Oy:n ydinvoimalan aluetta missään olosuhteissa käytetä maamme turvallisuutta vaarantavalla tavalla ja

pitääkö hallitus perusteltuna maa- ja vesialueiden ennakkohaltuunottoa, ennen kuin eduskunnan 5.12.2014 hyväksymään periaatelupaan sisällytetyt, edellä mainitut ehdot ovat täyttyneet?

Helsingissä 20.5.2015

Hanna Halmeenpää vihr
Satu Hassi vihr